

Open Deur

Oecumenisch maandblad over vragen van geloven en leven, voor mensen binnen en buiten de kerken met artikelen, verhalen en per nummer een nieuw thema. Het blad heeft een pastorale grondtoon en is o.a. geschikt voor gespreksgroepen, liturgieën en pastoraat, maar ook voor persoonlijke bezinning, bemoediging en uitdaging.

Jaargang 87, nummer 6
Juni 2021

Verschijnt 11 keer per jaar

Deze grootletter-uitgave kost € 31,95 per jaar

Productie: CBB, Ermelo, tel: 0341 - 56 54 77

Inhoud

Alsof de hemel even opengaat	3
Een goed kerklied.....	6
Kun je nog zingen.....	9
I have a dream	12
'IK LEEF OMDAT IK ZING'	15
Gedichten en liederen	18
Melodie zonder woorden	22
Zing met elkaar psalmen, hymnen en liederen die de Geest u ingeeft.....	25
Column - Overal, maar niet onder de douche.....	28
Tussen Hemelvaart en Pinksteren	30
Wat zingen doet	32

Alsof de hemel even opengaat

Dr. Hanna Rijken, theoloog en musicus, is postdoc-onderzoeker aan de Protestantse Theologische Universiteit in Amsterdam, docent aan het Rotterdams Conservatorium (Codarts) en dirigent.

Zingen is aards en hemels. Je zingt met je hele lijf, maar zingen is ook verbonden met spiritualiteit.

Zingen is ademen. En als de adem stroomt, waait de geest.

Met hart en ziel samen zingen is in de coronacrisis niet toegestaan vanwege de kans op verspreiding van het virus. Al meer dan een jaar klinkt er geen koor- en samenzang meer, ook niet in kerken. De lofzang in de vieringen wordt gaande gehouden door enkele voorzangers, of er wordt alleen gesproken en instrumentaal gemusiceerd. Veel mensen ervaren het niet samen kunnen zingen als een gemis.

In het najaar van 2020 heb ik een onderzoek uitgezet onder koor- en cantorijzangers in coronatijd. Hoe ervaren zij deze tijd? Missen zij het zingen in de liturgie? Welke invloed heeft het niet samen zingen op de ervaring van gemeenschap? Uit de resultaten, meer dan duizend reacties, komt naar voren hoe belangrijk zingen voor mensen is. Zangers gaven aan gevoelens van eenzaamheid, somberheid en depressiviteit te hebben vanwege het gemis van samen zingen.

HET ONZEGBARE

Waarom is samen zingen zo belangrijk? Welke betekenis heeft het voor mensen? Uit het onderzoek komt naar voren dat samen zingen verbindend werkt. Mensen geven aan dat ze de ervaring van verbondenheid missen. Tijdens het zingen voegen mensen hun stem in de gezamenlijke klank

van het koor. En dan gebeurt er iets dat moeilijk in woorden te vatten is. De Engelse componist John Rutter zegt hierover: 'En als je als groep zangers samenkomt, wordt dat meer dan de som der delen. Al die mensen storten hun hart en ziel uit in perfecte harmonie. Dat staat symbool voor wat we nodig hebben in deze wereld.' Tijdens het zingen in de liturgie, als er luisterend op elkaar wordt afgestemd, gebeurt er iets dat boven het hier en nu uitstijgt: het onzegbare. Wat mij persoonlijk altijd weer ontroert is het moment in de liturgie waarop ieder wordt uitgenodigd om zijn of haar aardse stem te voegen in het hemelse koor rond de troon van God: hemel en aarde verbonden in de lofzang.

ADEM, WIND, GEEST

Het bijzondere van zingen is dat het lichamelijk is - je zingt met je hele lijf - maar ook nauw verbonden is met spiritualiteit. Zingen is ademen en het Hebreeuwse woord voor adem is 'ruach'. Het mooie is dat dit woord zowel met 'adem' als met 'geest' of 'wind' vertaald kan worden. Dat geldt ook voor 'pneuma' in het Grieks en 'spiritus' in het Latijn. Als de adem stroomt, waait de geest. De Geest vernieuwt, troost en maakt één.

ZING MET ELKAAR

In de Bijbel wordt op meer plaatsen opgeroepen om te zingen.

Denk bijvoorbeeld aan psalm 96 'Zing voor de Eeuwige een nieuw lied'. Zowel in het Oude als Nieuwe Testament vinden we de cantica, de lofzangen, bijvoorbeeld van Hanna en van Maria, en van Zacharias en Simeon. Ook in de brieven in het Nieuwe Testament wordt een oproep gedaan om te zingen, zoals in de brief aan de Efeziërs (5:19) '... en zing met elkaar psalmen, hymnen en liederen die de Geest u ingeeft. Zing en jubel met heel uw hart'.